

รธน. มาตรา ๒๕๗ (๑) และมาตรา ๒๖๖

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กำหนดให้ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา วินิจฉัย กรณีตามคำร้องประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอันกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ (๑) ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และกำหนดองค์ประกอบตลอดจนอำนาจหน้าที่ไว้ในรัฐธรรมนูญมาตราเดียวกัน และศาลรัฐธรรมนูญ เคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๕๖ - ๖๒/๒๕๔๓ ว่า องค์กรตามรัฐธรรมนูญ หมายถึงองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญและกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ในรัฐธรรมนูญประกอบกับคำวินิจฉัยที่ ๓๘/๒๕๔๕ วินิจฉัยว่าคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ เมื่อคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีลักษณะรูปแบบขององค์กรแบบเดียวกับคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีลักษณะครบถ้วนตามความหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและมีลักษณะของรูปแบบขององค์กรแบบเดียวกับคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง จึงเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ กรณีพิจารณาว่าลักษณะปัญหาอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๕๔/๒๕๔๒ หมายถึง องค์กรตามรัฐธรรมนูญมีอำนาจกระทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือไม่ เพียงใด หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญสององค์กรขึ้นไปโต้แย้งกันว่าองค์กรหนึ่งใช้อำนาจหน้าที่ล่วงล้ำหรือกระทบกระเทือนอำนาจหน้าที่ของอีกรวมหนึ่ง กรณีตามคำร้องเป็นการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยการดำเนินการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการสรรหา ฯ ที่มีการหยุดประชุมและหารือเป็นการลับทำให้คะแนนผู้สมัครเปลี่ยนแปลงแบบผกผันเป็นการดำเนินการสรรหาที่ขบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ เป็นการขอให้พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๗ (๑) ซึ่งเกิดขึ้นแล้ว

การดำเนินการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการสรรหา ฯ ตามรัฐธรรมนูญ กำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่สรรหาและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์และสาขารัฐศาสตร์เสนอต่อประธานวุฒิสภา โดยกำหนดวิธีการสรรหาไว้อย่างกว้างว่าให้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์และสาขารัฐศาสตร์จำนวนสองเท่าของผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งพร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อเสนอต่อประธานวุฒิสภา และมติในการเสนอชื่อต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ คณะกรรมการสรรหา ฯ ย่อมมีอิสระในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการเพื่อให้ได้ผู้สมควรรับการเสนอชื่อซึ่งต้องไม่ขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องของการสรรหา

การพิจารณาสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ทั้ง ๑๙ รอบ คณะกรรมการสรรหา ฯ ยังคงให้อิสระกรรมการสรรหา ฯ ในการลงคะแนน เมื่อพิจารณาผลการลงคะแนนมีผู้ได้รับคะแนนหลากหลายมิได้ถูกจำกัดให้กรรมการสรรหา ฯ ลงคะแนนให้บุคคลเพียง ๒ คน ดังเช่นที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๓๘/๒๕๔๕ กรณีการดำเนินการของคณะกรรมการสรรหากรรมการเลือกตั้ง กระบวนการลงคะแนนของคณะกรรมการสรรหา ฯ จึงไม่ขัดต่อเจตนารมณ์ในเรื่องของการสรรหาบุคคล ส่วนการที่คณะกรรมการสรรหา ฯ กำหนดให้มีการประชุมลับเป็นเพียงวิธีการดำเนินการประชุมพิจารณาร่วมกันเพื่อคัดเลือกไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การคัดเลือกโดยการประชุมขององค์กรต่าง ๆ การประชุมมิได้ทั้งการประชุมเปิดเผยเป็นการทั่วไปและการประชุมลับ คณะกรรมการสรรหา ฯ มีดุลยพินิจที่จะจัดให้มีการประชุมลับโดยกำหนดวิธีการภายในการประชุมลับและจัดทำหรือไม่จัดทำรายงานการประชุมลับได้ แต่การดำเนินการต้องไม่ขัดกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องการสรรหา พฤติการณ์ที่ปรากฏจากจำนวนคะแนนเสียงที่ผู้สมัครหรือผู้ได้รับการเสนอชื่อแต่ละคนได้รับหลังจากที่มีการประชุมลับไม่ได้แสดงว่าผู้ใดถูกบังคับหรือเสียอิสระในการทำหน้าที่สรรหา เมื่อการดำเนินการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการ ฯ ไม่ขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องการสรรหาบุคคล จึงเป็นการดำเนินการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ย่อโดย นายธวัชชัย จันทิ
นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ

นางวรรณรัตน์ เกษมสันต์ ณ อยุธยา
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๔

นางสาวณิชากา ภูมินายก
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๒

นายมนตรี กนกวารี
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี รักษาราชการแทน
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตรวจ